ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
20 Ιουνίου 1985 *

Στην υπόθεση 141/84,

Henri de Compte, υπάλληλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Λουξεμβούργου, 10, avenue Guillaume, εκπροσωπούμενος από τον Gaston Vogel, δικηγόρο Λουξεμβούργου,

προσφεύγων,

κατά

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσωπούμενου από τον H. J. Opitz, γενικό γραμματέα, επικουρούμενο από τον M. Peter, προϊστάμενο του τμήματος νομικών και διοικητικών υποθέσεων, και τον R. Andersen, δικηγόρο Βρυξελλών, avenue Montjoie 214, 1180 Βρυξέλλες, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τη γενική γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Plateau du Kirchberg,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο αφενός μεν την ακύρωση της απόφασης της 24ης Μαΐου 1984, με την οποία ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου επέβαλε στον de Compte την πειθαρχική ποινή του υποβιβασμού από το βαθμό Α 3 στο βαθμό Α 7, κλιμάκιο 6, αφετέρου δε να αναγνωρίσει το Δικαστήριο ότι ο προσφεύγων διατηρεί το δικαίωμα να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως, λόγω της ζημίας που προκάλεσε η απόφαση αυτή,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Κ. Κακούρη, πρόεδρο τμήματος, U. Everling και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. VerLoren van Themaat
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 15ης Μαΐου 1985,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Ιουνίου 1984, ο Henri de Compte, υπάλληλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, άσκησε προσφυγή κατά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την οποία ζητεί την ακύρωση της κατ' αυτού επιβληθείσας πειθαρχικής ποινής του υποβιβασμού, να ανακτήσει αναδρομικά το σύνολο των δικαιωμάτων του και να του αναγνωρίσει το Δικαστήριο ότι διατηρεί το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως.

2 Στις 14 Ιανουαρίου 1983, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πληροφόρησε τον de Compte για την ύπαρξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών ικανών να κινήσουν εναντίον του πειθαρχική διαδικασία. Στις 28 Ιανουαρίου 1983, σύμφωνα με το άρθρο 87 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο ενδιαφερόμενος έγινε δεκτός σε ακρόαση από το γενικό διευθυντή διοικήσεως προσωπικού και οικονομικών υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3 Στις 13 Απριλίου 1983, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου υπέβαλε στον πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του κανονισμού, έκθεση επί των διατυπούμενων κατά του προσφεύγοντος κατηγοριών. Κατά την περίοδο από 2 Ιουνίου 1983 έως 10 Φεβρουαρίου 1984, το πειθαρχικό συμβούλιο συνεδρίασε κατ' επανάληψη. Στις 10 Φεβρουαρίου 1984, το πειθαρχικό συμβούλιο πρότεινε, με ψήφους 3 έναντι 2, να επιβληθεί στον de Compte η πειθαρχική ποινή της επίπληξης, ενώ τα δυο μειοψηφήσαντα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου είχαν ζητήσει την πλήρη απαλλαγή του διωκόμενου υπαλλήλου.

4 Στις 16 Μαρτίου 1984, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, με απόφαση με την οποία προσάφθηκαν στον προσφεύγοντα έξι κατηγορίες που αφορούσαν διάφορες διαχειριστικές ανωμαλίες στις οποίες υπέπεσε ως υπόλογος, επέβαλε στον de Compte την πειθαρχική ποινή της παύσης χωρίς μείωση ή έκπτωση από το δικαίωμα συντάξεως.

5 Στις 21 Μαρτίου 1984, ο προσφεύγων υπέβαλε στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου διοικητική ένσταση, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του κανονισμού, κατά της απόφασης περί παύσεως της 16ης Μαρτίου 1984. Η ένσταση αυτή συμπληρώθηκε με πρόσθετη ένσταση της 11ης Απριλίου 1984, η οποία στηριζόταν κυρίως στο γεγονός ότι στις 10 Απριλίου 1984 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απάλλαξε τον de Compte για την οικονομική χρήση 1981, δηλαδή τη χρήση εντός της οποίας είχαν εκτελεστεί οι πράξεις για τις οποίες κατηγορείται ο προσφεύγων.

6 Στις 24 Μαΐου 1984, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε απάντηση της ένστασης και της πρόσθετης ένστασης που του είχε υποβληθεί, αποφάσισε να μετατρέψει την πειθαρχική ποινή της παύσης σε υποβιβασμό στο βαθμό Α7, κλιμάκιο 6. Ως αιτιολογία της απόφασης αυτής παρέχεται η αιτιολογία στην οποία είχε στηριχτεί η αρχική πειθαρχική ποινή της παύσης.

7 Στις 4 Ιουνίου 1984, ο de Compte συγχρόνως:

— υπέβαλε ένσταση στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά της νέας αυτής αποφάσεως της 24ης Μαΐου 1984·

— άσκησε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητεί κυρίως την ακύρωση της πιο πάνω απόφασης της 24ης Μαΐου 1984 περί υποβιβασμού·

— υπέβαλε αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, με την οποία ζήτησε να ανασταλεί η εκτέλεση της απόφασης αυτής μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου επί της κυρίας προσφυγής.

8 Με Διάταξη της 3ης Ιουλίου 1984, ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος, κατ' εξουσιοδότηση του Προέδρου του Δικαστηρίου, διέταξε την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης της 24ης Μαΐου 1984, μέχρις ότου εκδοθεί η παρούσα απόφαση.

9 Με απόφαση της 4ης Ιουλίου 1984, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απέρριψε την ένσταση που είχε υποβάλει ο προσφεύγων στις 4 Ιουνίου.

Επί των αιτημάτων περί ακυρώσεως της απόφασης της 24ης Μαΐου 1984 περί επιβολής της πειθαρχικής ποινής του υποβιβασμού

10 Κατά της απόφασης αυτής ο προσφεύγων επικαλέστηκε, πρώτον, έξι τυπικούς λόγους που αφορούν την εξωτερική νομιμότητα, σχετικά με το σύννομο της πειθαρχικής διαδικασίας:

— η πειθαρχική διαδικασία που κινήθηκε εναντίον του είναι απαράδεκτη λόγω παραβιάσεως της αρχής non bis in idem, η οποία περιέχεται στο άρθρο 86 του κανονισμού, η οποία απαγορεύει να κινηθούν δυο πειθαρχικές διαδικασίες για τα ίδια πραγματικά περιστατικά·

— η ακρόαση που προηγείται, προβλεπόμενη από το άρθρο 87 του κανονισμού, έγινε ενώπιον αναρμόδιου υπαλλήλου·

— τα έγγραφα τα οποία παρέδωσε ο προσφεύγων στον υπάλληλο αυτό, κατά την προηγηθείσα ακρόαση, δεν διαβιβάστηκαν ποτέ στο πειθαρχικό συμβούλιο κατά παραβίαση της αρχής κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου·

— το πειθαρχικό συμβούλιο εξέτασε τους τρεις μάρτυρες απόντος του προσφεύγοντος και χωρίς να τον προειδοποιήσει, επίσης κατά παραβίαση της αρχής κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου·

— η ίδια αυτή αρχή παραβιάστηκε πάλι με την άρνηση του πειθαρχικού συμβουλίου να εξετάσει τους μάρτυρες που πρότεινε ο προσφεύγων ή ο δικηγόρος του·

— τέλος, κακώς το πειθαρχικό συμβούλιο δεν δέχτηκε να αναστείλει τις εργασίες του και να αναμείνει τα πορίσματα της διοικητικής ανάκρισης που διεξήγε τότε ταυτόχρονα η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

11 Δεύτερον, ο προσφεύγων επικαλέστηκε, προς υποστήριξη των αιτημάτων του, τέσσερις ουσιαστικούς λόγους που αφορούν την εξωτερική νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης:

— η απόφαση της 24ης Μαΐου 1984 φέρει το στίγμα της ανεπαρκούς αιτιολογίας·

— η απαλλαγή που χορήγησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στον προσφεύγοντα στερεί την πειθαρχική ποινή κάθε νομίμου βάσεως·

— οι έξι κατηγορίες κατά του προσφεύγοντος στηρίζονται σε πραγματικά περιστατικά που είναι ανακριβή ή έχουν ερμηνευτεί ψευδώς·

— τέλος, και αν ακόμη υποτεθούν ως αποδεδειγμένες οι αποδιδόμενες κατηγορίες, υπάρχει προφανής δυσαναλογία μεταξύ αυτών και της βαρύτητας της ποινής που επιβλήθηκε.

12 Το Δικαστήριο γνώρισε στους διαδίκους ότι, λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα της υπόθεσης, έκρινε προτιμότερο να αποφανθεί κατ' αρχάς ως προς το σύννομο της διαδικασίας που ακολουθήθηκε ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου. Όσον αφορά τους σχετικούς με το θέμα αυτό λόγους, ενδείκνυται να εξεταστεί, πρώτον, ο λόγος που αφορά την παραβίαση της αρχής κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου, διότι οι τρεις μάρτυρες εξετάστηκαν ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου εν απουσία του προσφεύγοντος ή του δικηγόρου του.

13 Ο προσφεύγων υποστηρίζει σχετικά ότι η αρχή κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου και του σεβασμού των δικαιωμάτων της υπεράσπισης παραβιάστηκε, διότι οι τρεις μάρτυρες εξετάστηκαν από το πειθαρχικό συμβούλιο εν απουσία του και χωρίς προηγουμένως να του έχει ανακοινωθεί προφορικά ή γραπτά η ημερομηνία κατά την οποία θα εξετάζονταν ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου. Η εξέταση όμως των τριών αυτών μαρτύρων αφορούσε ακριβώς τις ουσιώδεις κατηγορίες που αποδίδονται στον προσφεύγοντα και, αν ο προσφεύγων ήταν παρών, θα μπορούσε να ανασκευάσει σημαντικό αριθμό ψευδών ή ελλιπών καταθέσεων.

14 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν αντικρούει τον ισχυρισμό αυτό, αλλά παρατηρεί ότι οι καταθέσεις των τριών μαρτύρων ηχογραφήθηκαν από το πειθαρχικό συμβούλιο και τα πρακτικά επικυρώθηκαν από τους μάρτυρες. Τα έγγραφα αυτά, αφού μεταφράστηκαν κατά περίπτωση, διαβιβάστηκαν στον προσφεύγοντα ή στο δικηγόρο του. Για το λόγο αυτό, ο προσφεύγων ήταν σε θέση, πριν το πειθαρχικό συμβούλιο περατώσει τις εργασίες του, να λάβει γνώση όλων των καταγραμμένων καταθέσεων και να εκθέσει την άποψή του επί όσων είχαν κατατεθεί ενδεχομένως σε βάρος του,

σύμφωνα με την αρχή κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου.

15 Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του της 11ης Ιουλίου 1968 (Van Eick κατά Επιτροπής, 35/67, Rec. σ. 482), ναι μεν το πειθαρχικό συμβούλιο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί από το παράρτημα IX του κανονισμού, είναι γνωμοδοτικό όργανο της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, εντούτοις οφείλει, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, να τηρεί τις θεμελιώδεις αρχές του δικονομικού δικαίου.

16 Μεταξύ των θεμελιωδών αυτών αρχών περιλαμβάνεται η αρχή κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου και η οποία συνιστά την εγγύηση για τον σεβασμό των δικαιωμάτων της υπερασπίσεως και η οποία άλλωστε μνημονεύεται ρητά στο άρθρο 6 του παραρτήματος IX του κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο:

« Το πειθαρχικό συμβούλιο δύναται να διατάξει κατ' αντιπαράσταση εξέταση [ανάκριση κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λάβει θέση], αν κρίνει ότι δεν διαφωτίστηκε αρκετά σχετικά με τις αποδιδόμενες στον ενδιαφερόμενο πράξεις σχετικά με τις περιστάσεις, υπό τις οποίες διαπράχθηκαν. »

17 Από ένα κοινό στις περισσότερες από τις έννομες τάξεις των κρατών μελών κανόνα προκύπτει ότι η τήρηση της αρχής κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου, στο πλαίσιο ανακρίσεως όπως αυτή που αναφέρεται στο άρθρο 6 του εν λόγω παραρτήματος IX, επιβάλλει την υποχρέωση όπως ο διωκόμενος υπάλληλος ή ο συνήγορός του είναι σε θέση να παραστούν κατά τη διεξαγωγή της εξέτασης των μαρτύρων και να τους υποβάλουν τις ερωτήσεις που θεωρούν χρήσιμες για την υπεράσπιση του υπαλλήλου.

18 Διαφορετική αντιμετώπιση και στέρηση από το διωκόμενο υπάλληλο της δυνατότητας να υποβάλει ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του ερωτήσεις προς τους μάρτυρες θα τον έθετε πράγματι σε μειονεκτική θέση έναντι των εκπροσώπων της διοίκησης, οι οποίοι μετέχουν στο πειθαρχικό συμβούλιο και στους οποίους παρέχεται η δυνατότητα αυτή. Επιπλέον, ο διάλογος που πρέπει να είναι εφικτός, ενώπιον ενός πειθαρχικού συμβουλίου, μεταξύ ενός μάρτυρα και του διωκόμενου υπαλλήλου δεν έχει την ίδια σημασία με μια απλή γραπτή απάντηση του υπαλλήλου αυτού σε μια έκθεση εξετάσεως μάρτυρα. Πράγματι, η άμεση υποβολή ερωτήσεων στο μάρτυρα μπορεί ενίοτε να φωτίσει νέα πραγματικά περιστατικά και μπορεί επίσης να οδηγήσει το μάρτυρα να διευκρινίσει ή να επανορθώσει ο ίδιος μια ελλιπή ή εσφαλμένη κατάθεση. Μπορεί επομένως να δώσει στα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου πολύ διαφορετική εντύπωση από

αυτήν που θα άφησε η απλή ανάγνωση εγγράφου που συνέταξε ο διωκόμενος υπάλληλος.

19 Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η έκφραση « κατ' αντιπαράσταση εξέταση » [ανάκριση κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λάβει θέση], που χρησιμοποιείται στο άρθρο 6 του προαναφερθέντος παραρτήματος IX, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, όταν το πειθαρχικό συμβούλιο αποφασίζει να εξετάσει μάρτυρες, τότε πρέπει στο διωκόμενο υπάλληλο ή στο συνήγορό του να παρέχεται η δυνατότητα να παρίστανται στις εξετάσεις αυτές και να υποβάλλουν ερωτήσεις στους μάρτυρες.

20 Επομένως, το γεγονός ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα, προτού το συμβούλιο περατώσει τις εργασίες του, να λάβει γνώση των έγγραφων πρακτικών των εξετάσεων μαρτύρων, οι οποίες διενεργήθηκαν εν προκειμένω και να λάβει θέση επί όσων ενδεχομένως κατατέθηκαν σε βάρος του, δεν αρκεί από μόνο του για να διασφαλίσει την τήρηση της αρχής κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να λαμβάνει εκάστοτε γνώση του φακέλου.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, ενώ παρέλκει η εξέταση των άλλων λόγων που επικαλέστηκε ο προσφεύγων προς υποστήριξη των προαναφερθέντων αιτημάτων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διαδικασία που ακολούθησε το πειθαρχικό συμβούλιο φέρει το στίγμα ουσιαστικής πλημμέλειας και κατά συνέπεια πρέπει να ακυρωθεί η απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Μαΐου 1984, με την οποία επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα η πειθαρχική ποινή του υποβιβασμού και ελήφθη ενόψει της γνώμης που εξέφερε το πειθαρχικό συμβούλιο κατά τον τρόπο αυτό.

Επί των αιτημάτων για αναδρομική ανάκτηση από τον προσφεύγοντα του συνόλου των δικαιωμάτων του

22 Δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, το όργανο του οποίου η πράξη κηρύχτηκε άκυρη οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να απευθύνει προς τα κοινοτικά όργανα διατάξεις για την εκτέλεση των αποφάσεών του, χωρίς να υπερβεί τις αρμοδιότητές του.

Επί των αιτημάτων περί αναγνωρίσεως από το Δικαστήριο ότι ο προσφεύγων διατηρεί το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως κατά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

23 Καμιά διάταξη της Συνθήκης ή του κανονισμού διαδικασίας δεν επιτρέπει στο Δικαστήριο να καταχωρίσει στην απόφασή του την πρόθεση που έχει εκδηλώσει ο διάδικος να ασκήσει ενδεχομένως προσφυγή ή αγωγή κατά κοινοτικού οργάνου. Υπό τις περιστάσεις αυτές, τα εν λόγω αιτήματα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

24 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή το καθού ηττήθηκε κατά το κύριο μέρος των αιτημάτων του, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση της 24ης Μαΐου 1984, με την οποία ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επέβαλε στον de Compte την πειθαρχική ποινή του υποβιβασμού από το βαθμό Α 3 στο βαθμό Α 7, κλιμάκιο 6.

2) Απορρίπτει τα λοιπά αιτήματα της προσφυγής.

3) Καταδικάζει το καθού στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Κακούρης Everling Galmot

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Ιουνίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

Κ. Κακούρης